

شرح حال پیر کورنی و آثار آن

۱۶۸۴ - ۱۶۰۶

مترجم آقای جلال‌الدین خان

طرزی

خانواده کورنی بدو در شهر روان Rouen مشغول کسب و عمل بودند. جد این شاعر بزرگ پرستار تقسیم آب و جنگلات بود، پدر کورنی هفت پسر داشت پسر ارشد آن بتاريخ ۱۶۰۶ در شهر روان پا بر سر هستی گذاشت. پیر کورنی تمام مطالعات خود را در مدرسه بزرگ روان کامیابانه بسر می برد تا اینکه دوره تعلیمات ابتدائی خود را با تمام رسانیده و بمطالعه شعبه حقوق صرف توجه نمود. در ۱۶۲۴ بصف و کیل دعوی داخل پارلمان روان گردید. اما از چه منبى ادبیات و تیاتر های کورنی نشئت می نمود؟ البته که علل عمده این شایعات «ژنی» بر حرارت اوست. اگرچه شهر روان برای امرار حیات شعرا با آن پایه مرغوب و بسندیده نبود با اینهم تیاتر ها و کومدی های خیلی مفید را بمعرض مطالعه میگذاشت.

تاریخ ۱۶۲۸ کومه دی معنون به میلیت Melite را در شهر روان در منصبه نمایش آورده سپس آنرا با خود در پاریس برده و در آنجا شهرت بی پایانی کسب نمود. عقب این کومه دی متدرجاً *La veuve* (زن یوه)، *La galerie de Palais* (دهلیز قصر) *La suiivante* (تعقیبه) و *laplace royale* (پلاس شاهی) را در معرض تماشای عموم گذاشت. در ۱۶۳۳ کورنی که تا اندازه کسب شهرت هم نموده بود، با کار دینال ریشلیو معرفی شده و در آنجا کومه دی (توی لوری) را شایع ساخت ولی دیری نگذشته بود که بین کار دینال و شاعر کشیدگی رونما شده و کورنی باز بطرف روان مراجعت نموده و بتاريخ ۱۶۳۵ تراژیدی (مده) را بلزی کرد.

شخصیکه برای اولین بار منابع علوم آنتیک و یونان را کناره گذاشت کورنی بود. این شاعر همیشه از ژنی بر حرارت خویش کار میگرفت و عقاید خالصانه خود را در میان اهالی ترویج میداد. بتاريخ ۱۶۳۶ تیاتر *Cide* سیدرا که در آن وظیفه و عشق را باهم مقایسه کرده است و از زمره شاهکاری قلمی او بشمار می رود نمایش داد. تیاتر سید باعث غوغای نویسندگان عصر

گرددیده شعرای معاصراً با کورنی اعلان رقابت نمودند ، کورنی هم برای مدت زیادی بحالت انزوا حیات بسر می برد ، و چنان تصور میرفت که همهٔ نویسندگان همعصر او قریحهٔ تنه شاعر را خاموش نموده است ولی خوشبختانه این مسئله صورت حقیقت بخود نگرفته و در ۱۶۴۵ فاتحانه تراژیدی هوراس Horace و سینا Cinna را که مظهر احساسات وطن پرستی بود بمعرض نمایش گذاشت . پس از انقضای مدت قلیلی تراژیدی پولیوکت خیلی عمومیت پیدا نمود ، چنانچه در قرون وسطی آن را بنام تراژیدی سحرری یاد میکردند . بعد از اشاعهٔ سید هوراس و سینا ، شاعر بر مراتب شهرت و بزرگی خویش افزوده و در تراژیدی پولیوکت Polyucte نیز که از بدایع قریحهٔ اوست کمال مهارت و نزاکت را ادا نمود . تیاتر مذکور مظهر عظمت احساسات روحی نصرانی ها است که از زمین و آسمای هنرهای موجودهٔ آن متنفر بوده سعادت و بدبختی خود را اثر قضای آسمانی میدانستند . مفهوم این تراژیدی مشهور در حین حیات کورنی کما یفتی ذهن نشین خاطر اهالی نگرددیده بود چه ترجمان احساسات و آثار برجستهٔ يك شاعر قرن ماقبل آن بوده و در آنوقت ارباب علم و دانش هر يك سطر آنرا با نظرهای دقیق قضاوت خواهند کرد . چنانچه کورنی هم نسبت به تزلزل سلیقه و قریحهٔ اهالی آن زمان مثالهای زیادی نوشته . و ازین جهت است که نسبت بمعاصرین کورنی اشخاص بصیر امروزه بهتر بمعنی و مفهوم حقیقی آثار کورنی پی برده اند . کورنی توسط همین تیاتر های چهارگانه قابل تمجید که عبارت از (اوراس) (سید) (سینا) (پولیوکت) باشد شهرت نامی حاصل کرد . بعد از پولیوکت ده بیس تیاتر دیگری که از سرهٔ شاهکارهای ادبی او محسوب میشود سپرد قلم نموده است تیاتر پومپه pompée که کورنی شخصاً از مطالعهٔ این اثر برجسته تلهذات روحی حاصل می کرد يك درامهٔ تاریخی خیلی مهمی است . در آواخر چون کورنی بسیار جهد میکرد که در بیس های آن اثرات تعشق موجود باشد ازین جهت بعضی بیس های آخرین او قوری بی مزه و نامطبوع بنظر جلوه می نمود .

بمقتب پومپه کورنی دو کومه دی دیگری در ۱۶۴۱ نوشته و آن یکی که معنون مانتور (درو فگو) بود در میان اهالی خیلی شهرت پیدا کرد . ولی در تعقیب مانتور m anteur شاعر موفق نگردید که نکات مهمهٔ نظریه خود را بصورت کومه دی اظهار نماید . ازین باعث این دو کومه دی باهم اختلاط کرده و نتیجهٔ لازمه ازان بدست نیامد .

سال ما بعد آن تراژدی رودوگون Rodogune که از عمده ترین اثرات کورنی محسوب میشود در منصفه اشاعه گذاشته شد. و چیزی که از همه زیاد تر مورد تحیر و تعجب قرار میگیرد، تصورات و تبعات لطیف کورنی است. البته شایع است که در این باره تنها به یاد داشته باشیم قدری بعد از نمایش دادن درامه هرو و کلوئس Hérocluis بتاريخ ۲۴ جنوری ۱۶۷۴ اکادمی فرانسه پذیرائی مجملی از کورنی نموده و او را در دارالعلوم جانشین شاعر (مای نارد) تعیین کردند. در ضمن مأموریتش دو مسرتبه ناکامی او را استقبال کرده و اکادمی فرانسه مجبوراً موسیو سالون را بر کورنی ترجیح دادند. بعد از موسیو سالون رشته امور اکادمی بدست شاعر تراژیک نویسی افتاد. چندی نگذشته بود که این هم از کار دست کشیده و کورنی برای بار دوم در دارالعلوم داخل گردید. بتاريخ ۱۶۵۰ کورنی باز در روی صحنه برآمده و تراژیدی اندرومد Andromede را در منصفه اشاعه گذاشت. تیاتر دون سانش، پول شری Pulchérie و نی کومود nicomode از بدائع قریحه او بشمار می رود. ولی چون کورنی می خواست که يك راه جدیدی را اتخاذ کرده و باشعراي معاصر خویش در سبک نحیرر مشابهتی نداشته باشد، ازین باعث تیاتر (نی کومود) مورد انتقاد و غوغای نویسنده گان آن زمان واقع شد. حتی ولتر و هوگو نیز درین خصوص نظریه های مطولی نوشتند.

يك حادثه ناخوشایندی کورنی را برای مدت هفت سال از تیاتر نویسی بازداشت. بتاريخ ۱۶۵۲ پیر تاربت Pertarite را در بین اهالی انتشار داد. اگرچه تیاتر مذکور شامل اشعار برجسته و باحرارتی بود ولی باین هم در نمایش اولی اثرات مطلوبه را میان اهالی تولید نهنمود. سال دیگر کورنی ترجمه اشعار کتاب تصورات حضرت مسیح را اشاعه کرده و این تبعات بیش از اندازه قیاس او مورد توجه عامه واقع گردید. ازین روز به بعد شاعر از تیاتر نویسی متنفر گردیده و باجدیت تمام در انجام این کتاب می کوشید. ترجمه اشعار متذکره بتاريخ ۱۶۵۶ خاتمه یافته و تعجب این است که کورنی در اثر این کتاب پول هنگفتی اندوخت تقریظ و ستایش بعضی از متعلقین که همیشه از ارباب قلم و ادا حمایه می کردند آخر الامر کورنی را مجبور گردانید که باز تیاتر نویسی را ادامه دهد. درین ضمن تیاتر او دیپ Eodipe را شائع ساخته و بدان وسیله شهرت بی بابائی را کسب نمود اما معاصرین کورنی خیلی اظهار تأسف می کردند که چرا تیاتر (پیر تاربت) را به نحو مرغوبی استقبال نکرده و برای مدت درازی اسباب سکوت طولانی شاعر نامور خود را فراهم آوردند. کورنی می خواست که توسط زنی بر حرارت خویش

پروپشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

آقای عبد الله خان متخصص چرم سازی فارغ التحصیل افغانی
تعلیم یافته پاریس

ح حاجی محمد عظیم خان قوماندان
کوئٹہ ہرات

ح فقیر شاہ خان قوماندان کوئٹہ قلعہ و بدخشان

درامهای دلچسپی را در معرض نمایش گذاشته و بدین طریق فعالیت ، جسارت ، و طنز برستی ، اخلاق ، رافت قلب ، عشق و محبت را باهالی بیاموزد .

کورنی در تیاتر نویسی نظریه مخصوصی را اختیار کرده و آزا دانه در تمام تیاتر های خویش مخصوصاً اثراتی که در ایام شیخوخیت از آن بیاد گار مانده این نظریه را زیاده ترصرعی داشته است . کورنی معتقد برین بوده که بایست همیشه در تیاتر های تراژیک ، عشق ، مقام دومی را حائز گردد . باین جهت تیاتر سرتور یوس Sertorius که در ۱۶۶۲ از نوک خامه شاعر تراوش نمود نسبت به تیاتر (او دیپ) بمراتب برتری داشت . حتی این اثر برجسته کورنی امروز هم مورد تحیر عامه واقع گردیده . ولی شعرای متاخرین برخلاف در تراژیدی غالباً سیاست را نیز ذی مدخل قرار داده اند و ازین باعث است که تیاتر امروزی قدری همان نزاکت اولیه خود را زائل کرده .

اتیلّا Atilia که در ۱۶۶۷ شایع گردید یکی از برجسته ترین اثرات این شاعر نامور عسوب میشود . ولی در اثر مرور ایام وضع پیری آهسته آهسته درین آن همه انوار فضل و دانش بعضی ظلمت های عمیق مشاهده می پیوست ، و به تصور میرسید که قوای فعاله آن شاعر بزرگ در اثر سنی و عمل وضع شیخوخیت خسته گردیده . اگر چه کورنی و مداحین بی بصیرت شاعر درین مسئله هرگز اعترافی نمیکردند ، مگر هر آن مکشوف می گردید که صفات ممتاز شاعر می خواهد از بین رفته و نقائص زیادی جای آن را فرا گیرد .

غالباً میگویند که کورنی دارای فراست و هوش طبیعی بوده ، بدون آنکه برای او تردیدی رخ میداد قطعات برجسته ، پس ها و تیاتر های موزونی می نگاشت . بلاشبهه کورنی دارای هوش طبیعی و الهامات تحیر آمیزی بوده ولی با این عقیده که (مالرب) اظهار میدارد : صنعت ، شغل و عمل ، تحمل و برده بازی او را شاعر ساخته ما تماماً مخالف داریم . شك نیست که کورنی در سنی و عمل مهارت تامی داشته و همیشه بصروف امورات خویش بوده ، اما از مفکوره های خود ثمره لازمه را نیز برداشته است .

در کتاب موسوم به اگزامن (تدقیق و امتحان) شاعر تمام تیاتر ها و اثرات خود را با نظرهای دقیق حقیقت بین قضاوت نموده و در باره آنها اظهار نظریه کرده است . فی الحقیقت کورنی با چنان مهارتی قبیح و مدح اشعار خود را از هم تفکیک کرده که شخص ثالث هرگز بدین پایه اظهار حقیقت کرده نمی تواند .

در کتاب (دینکورد) که دارای صحایف متعدد است انتقادات ادبی قابل استفاده بکثرت در آن تذکار یافته و این کتاب برای معاصرین کورنی از زمره معلومات و اطلاعات خیلی تازه محسوب میگردد . کورنی درین کتاب بیشتر مسائل دقیق اخلاقیات در امتیازی را مورد بحث قرار داده است . کورنی در حیات خویش بندرت جاده حوادث و واقعات ناملاطم روزگار را پیموده است . آنهاست که می خواهند از ایات و اشعار کورنی نژاکت افکار و احساسات شخصی او را متجسس کردند در مغالطه خواهند افتاد ، زیرا عقاید معارضه جو و احساسات عشقیه کورنی ترجمان فصیح البیان افکار و روحیات اوست .

در اواخر سنه ۱۶۴۰ و یا در شروع سنه ۱۶۴۱ کورنی با (ماری لامپورر) دختر کبپان (اندلی) تزویج کرد . زوجه کورنی خواهری داشت که بعد ها با توماس کورنی برادر ارشد این شاعر معاشرت نمود و یک عایله خیلی متحد و مسعودی را تشکیل داده که هرگز آرزو نداشتند که بین این دو عائله تشتنی رخ دهد ، بلکه در یک منزل زیست میکردند و مصارفات معیشت خود را بصورت متحدانه انجام میدادند . توماس نیز مانند پیر کورنی شاعر در امه نویس بود و بسا اتفاق افتاده که موفقیت های درخشانی در روی صحنه او را استقبال کرده است . درین جاگمان نرود که این دو برادر را با هم مقایسه می نمائیم ؛ توماس این مسئله را یگانه افتخار خود میدانست که اگر بتواند دائما در منزل (پیر) رفته و بدستگیری او تراژیدی های خود را ترکیب دهد . کورنی شش پسر داشت که همیشه برای تربیه و تعلیم آنها با منتهای جدیت کوشیده و وسائل راحت ایشان را تهیه می نمود . و ازین جهت بعد از مرور زمانی فقر دامن گیر کورنی گردید . نسبت به پاره مشکلاتیکه در اثر فقدان ثروت برای کورنی و لاج داد شهر (روان) را ترک گفته و بتاريخ ۱۶۶۲ بطرف پاریس عزیمت نمود . درینجا نیز مصارف او از اندازه دخل افزون تر و از طرف دیگر بازار تیاتر نویسی هم درین زمان کساد یافته و فائده از آن متصور نبود . کورنی هم با تمام جسارت با آلام و شداید روزگار ساخته و هر یک ازین شداید را پیشرو مقصود خویش می پنداشت . بعد از اشاعه تیاتر تاریخ سورنا Suréna که معاصرین کورنی نیز با آن اعتنائی نکردند ، شاعر قلم فرسائی دیگری ننموده به جز اینکه گاه گاه راجع به صلح نیگک و طرز عروسی (دلفین ها) ایات می سرانید . زمانی رسید که زنی بر حرارت کورنی خاموش گردیده و قوای آن رو به تحلیل گذاشت . در اواخر سالهای زندگانی چون روحیات و افکار این شاعر بزرگ از اندازه طبیعی

بیشتر مشغول کسب و عمل گردید ازین جهت بر ضعف و ناتوانی او خیلی افزوده بود. کورنی به تاریخ شب ۳۰ دسمبر ۱۶۸۴ که ۷۸ بهار از گلستان حیات (او) گذشته بود پدرو حیات گفته و فردای آن با شکوه و حشمت زیادی او را در کلیسای (سن روش) بخاک سپردند. اکادمی فرانسه از اثرات و زحمات آن شاعر شپیر با احتشام زیادی تذکار نموده و از ضیاع آن تمام اعضای اکادمی اظهار تأسف میکردند. و علاوهً بافتخار زحمات و کارفرمائی چندین ساله (پیر کورنی) برادرش (توماس کورنی) را به عضویت اکادمی فرانسه انتخاب نمودند. اکنون عرصه دوسه سال است که کورنی از حیات عاری و در اعماق خاک متواری گردیده ولی با این هم در مدت این دوسه سال هیچ عاملی تا بحال نتوانسته است که در شئونات، شهرت و لیاقت فطری این مہر دانی لکه وارد سازد. کورنی در میان معاصرین خویش حائز چنان رتبه و منزلتی است که هیچ فردی به آن برابری نمیتواند و هم چنان تعداد اشخاصیکه تا اندازه با کورنی طرف مقایسه واقع شوند خیلی قلیل است.

کورنی دارای ژنی در امتیکی خیلی ماهری بود و این شاعر مخصوصاً توسط سه صفت برجسته ذیل تشخیص میگردد: و فور اختراعات فکری، ایجاد صحنه های مختلفه و نزاکت سبک تحریر. تا بحال هیچ يك نویسنده موفق نگردیده که بطرز آیات کورنی شعر می سرانجامده باشد.

اگر شہکاری های کورنی چشم پوشیده و بصورت عمومی اثرات او را تحت مذاقه قرار دهیم، نسبت بقریحه بر حرارت خویش و آنچه در باره او فکری شود مدارج بلند تری را حائز خواهد گردید چه این صفات تنها منحصر به خود اوست اما معنایی که باو نسبت میدهند محض از زبان معاصرین اوست که با کورنی رقابتی داشتند.

رسال جامع علوم انسانی

